

2017-06-21

Investera i människor – så fungerar socialfonden

Efter flera önskemål och vanliga frågor om socialfonden beskriver denna leaderguide de mer praktiska aspekterna kring socialfondsprojekt. Mer grundläggande beskrivningar om regional- och socialfondsprogrammet och gränsdragningar till andra fonder hittar du i leaderguiden *Att jobba med flera fonder*.

Socialfondens syfte

Socialfondens syfte är att motverka arbetslöshet och utanförskap, samt att öka social inkludering och integration på arbetsmarknaden. Fonden ska göra fler personer tillgängliga för arbetsmarknaden genom kompetensutveckling, social utveckling, integration av utlandsfödda och personer med sociala behov. Särskild uppmärksamhet läggs på personer eller grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden och att stödja arbetskraftens frivilliga rörlighet.

Socialfonden är i Sverige ett viktigt instrument för arbetsmarknads- marknadspolitiken. I och med lokalt ledd utveckling har LAG fått möjlighet att bidra till arbetsmarknadspolitikens mål genom lokalt anpassade insatser.

Tänk människa

Inom socialfondsprojekt är det i första hand deltagaren som ska utvecklas, inte stödmottagaren!

Detta är kanske den största skillnaden jämfört med projekt inom de andra fonderna. Som en logisk följd av detta ska stödmottagare inte i första hand se till sin egen eller företagets ekonomiska utveckling. Fonden stärker snarare kompetensen på arbetskraften vilket i sin tur indirekt leder till att arbetsgivarna i området utvecklas och får bättre konkurrenskraft.

På grund av detta kan vi anta att projektstöd till företag och investeringar inte är så vanliga inom socialfondsprojekt, om man bortser från sociala företag eller liknande verksamheter.

Ska socialfondsprojektet ingå i en jobbåtgärd?

Socialfondsprojekt inom lokalt ledd utveckling kan erbjuda aktiviteter som är en del i jobbåtgärder. Arbetslösa, sjukskrivna eller utlandsfödda som finns i någon form av åtgärd hos Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller kommunens

arbetsmarknadskontor kan delta i aktiviteter som socialfondsprojekt erbjuder. Dessa myndigheter betalar ut en dag- eller timersättning till deltagarna för att de utvecklar sig genom dessa aktiviteter. Detta kan vara språkundervisning, arbetsmarknadsträning, rehabilitering, kompetensutveckling eller andra åtgärder. För att deltagare ska få ersättningen ska de exempelvis genomföra en personlig etablerings- eller rehabiliteringsplan. Detta innebär att personens vardag kan vara uppbokade med olika insatser. För att en person ska få placering i ett projekt, behöver exempelvis Arbetsförmedlingen ha godkänt projektet. Detta kräver samarbete mellan projektet och Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller kommunen. Leaderkontoret eller projektledaren behöver därför ta kontakt med dem och informera om projektet redan innan projektet startar.

Om ett projekt inte ingår i sådana åtgärder så deltar personerna på sin "fritid". De måste då vara medvetna om att deltagandet i projektet inte ersätter andra aktiviteter som de har i sin åtgärdsplan. Ett språkutvecklande projekt inom lokalt ledd utveckling kan i dessa fall alltså inte ersätta deltagarens ordinarie SFI (Svenska för invandrare) eller annat språkintruktionsprogram som kan ingå i dennes etableringsplan.

Se upp med sjukskrivna deltagare!

Deltar sjukskrivna personer i ett socialfondsprojekt på sin fritid i större utsträckning än vad sjukdomsdiagnosen eller sjukskrivningsanledningen medger, kan personens sjukskrivning eller sjukersättning ifrågasättas. En sjukskriven person kan alltså inte obegränsat delta i socialfondsprojekt. Projektledaren ska i det enskilda fallet alltid kontakta Försäkringskassan för att undvika eventuella långtgående konsekvenser för den sjukskrivna deltagaren.

Integration i socialfondsprojekt

Begrepp

Migranter: Alla personer som på något sätt är eller har varit på flykt eller av annan anledning flyttat från eller till ett land i EU. EU-medborgare som flyttar mellan olika medlemsstater brukar i EU-sammanhang inte kallas för migranter.

Asylsökande: Människor som söker asyl, men som inte har fått något uppehålls- eller arbetstillstånd.

Nyanlända: Människor som efter en asylansökan har fått uppehålls- och därmed arbetstillstånd.

En vanlig och återkommande fråga har varit om migranter kan delta i socialfondsprojekt eller inte. Socialfonden skiljer dock mellan olika målgrupper.

På grund av att socialfonden är till för att föra människor närmare arbetsmarknaden eller få dem i arbete så krävs det att personen i fråga har tillstånd att arbeta i Sverige, det vill säga uppehållstillstånd. Även om asylsökande kan delta i socialfundsprojekt ingår de per definition inte i målgruppen för socialfonden. Migrationsverket är förvaltningsmyndighet för Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) som finansierar insatser för asylsökande.

En ytterligare begränsande faktor för asylsökande i socialfundsprojekt är metoden för uppföljning och de omfattande rapporteringskraven av persondata till EU-kommissionen. För att klara dessa rapporter så följer Sverige upp deltagarna via en utvärdering av SCB-data med hjälp av deltagarnas personnummer. En manuell insamling av de uppgifter som krävs är i regel inte tillräcklig säkert.

För asylsökande finns ett "alias-personnummer", men SCB har ingen möjlighet att i efterhand få ut information om personen. Detta gör att asylsökande kan ingå som deltagare i socialfundsprojekt, men de kommer inte med som ett resultat i projektens uppföljning och bidrar inte till måluppfyllelsen i er strategi. Vi rekommenderar därför att ge stöd till asylsökande genom landsbygdsfonden där så är möjligt.

Nyanlända personer, det vill säga personer som har fått uppehållstillstånd och därmed arbetstillstånd i Sverige, står till arbetsmarknadens förfogande och är en målgrupp för socialfundsprojekt. Varje nyanländ person har en personlig etableringsplan och får dagsersättning från Arbetsförmedlingen. Ett projekt kan vara en del av denna etablering om projektet godkänns av Arbetsförmedlingen (se avsnittet innan).

Exempel: Ett projekt vill språkutveckla boende på en boendeanläggning där både asylsökande och personer med uppehållstillstånd (exempelvis PUT) finns. Röda Korset, som är stödmottagare, vill inte skilja ut vilken "status" de deltagande har. De asylsökande får medverka i aktiviteterna, men kan inte rapporteras som indikator. Därför kan projektets resultat inte heller följas upp för de asylsökande deltagarna.

Utveckling av anställda eller egenföretagare

Programmet för regional- och socialfonden inom lokalt ledd utveckling har möjlighet att ge stöd till aktiviteter som utvecklar personer som har ett jobb, men som av olika anledningar vill kompetensutveckla sig för att förbättra sin ställning på arbetsmarknaden. Ett tätt samarbete med arbetsgivaren är i dessa projekt nödvändigt.

Avgränsning mellan socialfond och regionalfond

Vid projekt som utvecklar anställda kommer ofta frågan upp om projektet är ett projektstöd till företag eller inte. Eftersom socialfundsaktiviteter ska utveckla individen och inte företaget blir det sällan projektstöd till företag i socialfonden. Är kompetensen så pass specifik att deltagarna i princip är bundna till företaget

och kompetensutvecklingen därför kommer företaget till del, är det projektstöd till företag och bör ligga inom regionalfonden. Vad gäller utveckling av egenföretagare kan detta dock vara en bedömningsfråga.

Utvecklas människan eller företaget?

LAG behöver göra en bedömning om en insats till egenföretagare utvecklar företaget eller företagaren bakom, utifrån vilken nytta deltagaren har av insatsen efter projektet. Tillfaller nyttan personen eller företaget? Är det en kompetens som personen kan använda sig av även i andra företag eller andra sammanhang på arbetsmarknaden är det ett socialfondsprojekt. Är det företaget som får bransch- eller fackspecifik kompetensutveckling eller på annat sätt tillgodoser specifika utmaningar inom företaget, är det sannolikt projektstöd till företag och passar snarare in i någon av de andra fonderna.

Projekt utan deltagare

Socialfonden bygger i första hand på att det finns personer som deltar i projekt. Programindikatorerna som Sverige ska rapportera till EU bygger på att individer utvecklas. Trots detta är det möjligt att ge stöd till aktiviteter där ett deltagande av individer inte är nödvändigt. Exempel på sådana projekt är metodutveckling för att ta fram eller anpassa arbetsmarknadsutvecklande aktiviteter till lokala förutsättningar. Detta kan vara kompetens- eller arbetsmarknadsanalyser, match-making-metoder, arbetsförmedlingstjänster eller liknande. För att sådana projekt ska kunna bidra till era mål rekommenderar vi dock att testa dessa metoder med deltagare.

Investeringar i socialfondsprojekt

Även om investeringar är ovanliga i socialfondsprojekt så är det samma regler som gäller som för de andra fonderna. De investeringar som finns i socialfondsprojekt brukar vara anpassningar av lokaler, inköp av utrustning eller liknande som behövs för att sedan kunna genomföra projektets aktiviteter. Inköpta föremål som skulle kunna vara en investering säljs vanligtvis vid projektets avslut och redovisas då som övrig utgift. Projektet tar upp fakturan för inköpet och intäkten för försäljningen, stödet utgör alltså mellanskillnaden, det vill säga värdeminskningen som föremålen har fått under projektets gång. Handlar det om investeringar i exempelvis lokaler så gäller ”5-årsregeln” och stödmottagaren ska behålla investeringen och använda den i samma syfte i 5 år efter datumet för slututbetalning.

Finansiering av socialfondsprojekt

Finansieringsandelarna för socialfonden är de samma som för de andra fonderna inom lokalt ledd utveckling: 50 procent EU-, 17 procent statlig- och 33 procent övrigt offentligt stöd. Övrigt offentligt stöd är pengar som går till stödmottagaren och kan komma från LAG, kommuner eller andra offentliga aktörer som exempelvis Arbetsförmedlingen. Övrigt offentligt stöd kan även vara i form av

offentliga resurser, som är värdet av exempelvis varor eller arbete. Detta skiljer sig inte från finansiering av projekt i de andra fonderna.

I socialfonden går det att medfinansiera projekt genom offentliga resurser i form av deltagarersättningar från exempelvis Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller kommunen. I övriga fonder räknas som regel inte deltagarnas ersättningar in i projektets finansiering eftersom det inte är att betrakta som en arbetsinsats i projektet. Projektet behöver vara godkänt av respektive myndighet för att insatsen ska få ingå som en del i arbetsmarknadsåtgärderna och för att ersättningen ska kunna räknas som medfinansiering. Vanliga ersättningar i socialfondsprojekt är:

- Etableringsstöd från Arbetsförmedlingen till nyanlända (med uppehållstillstånd) som följer en etableringsplan
- Aktivitetsstöd eller utvecklingsersättningar från Arbetsförmedlingen för arbetslösa som befinner sig i någon slags arbetsmarknadsåtgärd
- Aktivitetsersättning, sjukersättning, sjukpenning, rehabiliteringspenning och arbetsskade- och yrkesskadeersättning från Försäkringskassan
- Ekonomiskt bistånd från kommunen

Hur mycket stödmottagaren får räkna in som offentliga resurser behöver framgå av beslut eller intyg från den ersättningsgivande myndigheten och beror alltså på hur mycket deltagaren får i dags- eller timersättning. Deltagarens faktiska närvaro i projektet behöver redovisas och intygas genom projektdagbok.

Finansiering i form av deltagarersättning är en risk i projektet

Om ett projekt helt eller delvis får finansiering i form av deltagaravgifter från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller liknande så är storleken på finansieringen beroende av personernas närvaro. Hoppas deltagare av är risken att projektet blir underfinansierat och inte har tillräckligt med övrigt offentligt stöd. Kommer det fler än beräknat blir projektet överfinansierat.

Vi rekommenderar därför en fast medfinansiering från LAG-pott eller annat övrigt offentligt stöd. Ersättning till deltagare bör utgöra en mindre, kompletterande del av finansieringen.

Uppföljning och indikatorer

Uppföljning av indikatorer i socialfondsprojekt finns att läsa om i leaderguiden *Om projekt finansierade med pengar från socialfonden*. Grunden för uppföljning av programindikatorerna är en SCB-analys av deltagarnas personnummer och riktade enkäter till projektdeltagarna.